



ת"פ 5008/07 - מדינת ישראל נגד שאול גולן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 5008-07 מ.י. פרקליטות מחוז ירושלים נ' גולן

בפני
בעניין:

כבוד השופט ד"ר אוהד גורדון
מדינת ישראל על-ידי פרקליטות מחוז ירושלים -
עו"ד ל' וולפוס

המאשימה

נגד

שאול גולן על-ידי ב"כ עוה"ד י' קמר ומ' זמיר

הנאשם

גזר דין

רקע

העבירות

1. הליך זה עוסק בעבירות אותן, כפי שנקבע בהכרעת הדין מיום 18.8.15, ביצע הנאשם בתקופת עבודתו כסמנכ"ל כספים ותפעול של מכון מחקר אקדמי בשם "מרכז שלם", העוסק בהיסטוריה, מחשבה דמוקרטית וארכיאולוגיה של עם ישראל (להלן: "המכון"). העבירות בוצעו בשנים 2004-2005. הנאשם מעל בכספי המכון בדרכים שונות, לפי הפירוט הבא המחולק לאישומים כפי שהופיעו בכתב האישום:

2. האישומים הראשון והשני עסקו בכספים אותם הורה הנאשם להעביר מאחד מחשבונות המכון שנוהל ב"Bank of America" בווינגטון (ואשר כונה בהכרעת הדין "חשבון הסנטר"), לחשבון שנפתח בבנק לאומי בירושלים על-שמו של חבר ילדות של הנאשם בשם אליהו שילה (להלן "שילה" ו"חשבון שילה"). פרטי הנאשם: שמו, מספר הטלפון שלו וכתובתו היו רשומים בחשבון שילה, והוא נהנה מחירות פעולה בחשבון זה באמצעות יפוי כוח והרשאת חתימה. האישום הראשון עסק בהוראות של הנאשם להעביר בשמונה העברות בנקאיות סך כולל של 94,000 דולר ישירות לחשבון שילה. לפי האישום השני, הורה להעביר בשלוש העברות בנקאיות סכום נוסף של 14,400 דולר, תחילה לחשבון בנק אוסטרלי השייך לשילה ומשם לחשבון שילה בבנק לאומי. את הכספים האמורים העביר הנאשם במסווה כוזב של תשלום לשילה עבור עבודה שלא ביצע. זאת עשה הנאשם ללא רשות הממונים עליו ותוך שנטל את הכספים לעצמו מבלי שהיה זכאי לכך ומבלי שידע את הממונים עליו. הנאשם הוסיף וגרם לרישום כוזב בספרי הנהלת החשבונות של המכון, כאילו שולמו הכספים לשילה בגין עבודה בהקמת אתר אינטרנט למכון. בפועל, כאמור, שילה לא ביצע עבודה שכזו עבור המכון.

בשל מעשים אלה הורשע הנאשם, לפי האישום הראשון, בשמונה עבירות של גניבה בידי מנהל, לפי סעיף 392 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), ובשלוש עבירות נוספות של גניבה בידי מנהל לפי האישום השני. עוד הורשע בעבירה של רישום כוזב במסמכי תאגיד, לפי סעיף 423 לחוק העונשין, בנוגע לאישום השני. מצאתי לזכות את הנאשם מעבירת הרישום הכוזב שיוחסה לו בנוגע לאישום הראשון, משום שבכתב האישום



נפלה שגגה שבייחוס הכזב לרישום אחר בספרי הנהלת החשבונות (תשלום בסך \$27,196 לאדם בשם דניאל דונסון) - רישום, שאינו קשור למעשים מושא האישום הראשון. מסקנתי זו נשענה על כך שהמאשימה לא ביקשה לתקן את כתב האישום ולייחס לנאשם את פריטי הרישום הכוזבים להם גרם בפועל, ונוכח השתלשלות ההליך אליה אדרש בהמשך גזר הדין (ראו פס' 155 להכרעת הדין). גם אלמנט נוסף שיוחס לנאשם בהקשר הרישום - פתיחת הנהלת חשבונות נפרדת לאחד מן התאגידים באמצעותם פעל המכון (התאגיד שלם סנטר) כדי שהגניבה שבאישום הראשון לא תתגלה, לא בוסס מעל לספק. עוד זוכה הנאשם מעבירה נוספת של גניבה בידי מנהל שיוחסה לו באישום הראשון ואשר עסקה בסכום שהועבר לחשבונות של אדם בשם ניר ארבל, משזו לא בוססה בראיות.

3. האישום השלישי עסק במשיכות כספיות אותן ביצע הנאשם מחשבון הסנטר, באמצעות כרטיס של חשבון זה אותו החזיק מתוקף תפקידו במכון ותוך שנטל לעצמו את הכספים שנמשכו מבלי שהיה זכאי לכך ומבלי שיידע את הממונים עליו. דובר במשיכות רבות, שבוצעו במזומן ממכשירי כספומט, בהזדמנויות שונות ולעיתים תכופות, בסכומים דומים ונמוכים יחסית ולאורך תקופה. באופן זה נטל הנאשם לעצמו סך כולל של 12,279 דולר בשנת 2003 וסכום נוסף של 52,940 דולר ב-2005. בשל כך הורשע בעבירות מרובות של גניבה בידי מנהל. בנוסף הורשע בעבירה של רישום כוזב במסמכי תאגיד בנוגע לאישום השלישי. זאת, משום שעל מנת "לסגור" את היתרה שנוצרה בשל רישום המשיכות הכספיות שבוצעו ב-2003 רשם בכרסות "חו"ז ארה"ב" העברה כספית כוזבת: העברה מיום 26.10.13 מ"הוצ' יורם" ל"חו"ז ארה"ב".

4. באישום הרביעי נדונה דרך נוספת באמצעותה נטל הנאשם לכיסו מכספי המכון. הוא הורה למנהלת החשבונות של המכון להוסיף למאזן ימי החופשה שלו עשרות ימי חופשה שלא צבר כדין, ואז לבצע עבורו פדיון של ימי חופשה בסכום של 103,077 ₪ אותו נטל לעצמו. כל זאת, ללא ידיעת הממונים עליו או אישורם. לכן הורשע בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, ובעבירה נוספת של רישום כוזב במסמכי תאגיד.

5. האישום החמישי עסק במספר מהלכים: תחילה, בנטילה של הנאשם סך 8,600 ₪ מקופת המכון, בו השתמש לתשלום לעורכי דין שייצגו אותו (סעיף 1.א.3 לאישום). הנאשם "אישר" לעצמו את קבלת הסכום מקופת המכון במסווה של החזר הוצאות לו לא היה זכאי. כך אף נרשם הדבר בספרי הנהלת החשבונות. הנאשם הוסיף ומשך סך של 14,506 דולרים מחשבון של המכון (שנוהל בבנק דיסקונט) ונטלו לצרכיו הפרטיים. זאת, לפי הוראת תשלום עליה חתם יחד עם מנהלת החשבונות של המכון ותוך שנמנע מלרשום סכום זה בספרי הנהלת החשבונות הגם שהיה עליו לעשות כן (סעיף 2.א. לאישום). שני הסכומים ניטלו בידי הנאשם מבלי שהיה זכאי לכך, ללא ידיעת הממונים עליו וללא קבלת אישורם. לכן, הורשע הנאשם בשתי עבירות של גניבה בידי מנהל ובשתי עבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד.

הנאשם זוכה מן העבירות האמורות בנוגע לסכומים נוספים: שתי משיכות בנות 4,000 ₪ כל אחת, אותן ביצע מחשבון המכון ונטל לעצמו (סעיפים 1.א.1 ו-2.א. לאישום). נקבע, כי רישומיהן בהנהלת החשבונות בדגש על תנועות היומן מעלים אפשרות שלא הופרכה מעל לספק כי דובר במשיכות שבוצעו על-ידי הנאשם בשגגה ושכך דיווח עליהן להנהלת החשבונות. לכן, נמצא כי קיים ספק בשאלה האם נטל את הכספים בכוונה שלא להשיבם (וממילא האם רישומי הכספים כוזבים).

6. גם באישום השישי הורשע הנאשם בעבירות של גניבה בידי מנהל ורישום כוזב במסמכי תאגיד. זאת, משום שמכר רכב ממוגן של המכון מסוג "סוואנה" תמורת 47,000 דולרים, ונטל את הסכום לעצמו (בניכוי 2,000 דולרים ששולמו כדמי תיווך). זאת, ללא כוונה להשיב את הסכום למכון, מבלי שהיה זכאי לכך וללא אישור



הממונים עליו או ידיעתם. עוד גרם לרישום כוזב בספרי הנהלת החשבונות, כאילו תמורת הרכב התקבלה בקופת מכון ו"גיבה" רישום זה בהעברה כספית בסכום האמור בין שני חשבונות של המכון, בניסיון להסוות כך את מעשיו.

7. בהכרעת הדין נדחה קו ההגנה של הנאשם, שכלל שלל טענות שאין זה המקום לחזור ולהתייחס לכולן. עם זאת אזכיר את הטענה המרכזית, לפיה הנאשם פעל בסמכות בעת שנטל את הכספים האמורים. לצורך ביסוסה הוצגה תזה, שפותחה בגרסאות הנאשם ולאורך ההליך וכונתה בהכרעת הדין "תזת התאגידים הנפרדים". זו נסמכה על מבנה של מספר תאגידים באמצעותו פעל המכון. הנאשם ניסה להציג את התאגידים האמורים כארגונים עצמאיים ונפרדים זה מזה, בדגש על תאגיד שנרשם בחו"ל בשם "שלם סנטר" שמחשבונו ("חשבון הסנטר") נטל הנאשם כספים רבים. הנאשם טען כי אחרים שאינם מנהלי המכון שולטים בתאגיד זה, מינוהו כנשיא התאגיד והתירו לו לפעול בכספיו לפי ראות עיניו. אשר לנטילת כספים מחשבונו בישראל טען כי ביצעה בתוקף תפקידו הבכיר במכון, בדגש על עמותה באמצעותה פעל המכון ותוך שהוא מציג עצמו כמנהל סוברני שאין חב באישור מנהלי המכון לנטילת כספים. לטענות אלה הוקדש חלקה השני של הכרעת הדין. תזת הנאשם נדחתה, ונמצא כי התאגידים השונים שנדונו שם היוו חלק מארגון אחד, הוא המכון, וכי הכספים שהוחזקו בחשבונות התאגידים היו כספי המכון. הנאשם שימש כסמנכ"ל במכון בכפיפות למנהליו, ובמסגרת זו ניתנה לו גישה לכספי המכון אותה ניצל לצורך מעילה בכספים. הנאשם לא מילא תפקידים נוספים וסוברניים או נהנה מחירות לפעול בכספי המכון לפי שיקול דעתו הבלעדי ומבלי לתת דין וחשבון למנהליו, ולא קיבל את אישורם לנטילת הכספים מושא האישומים השונים.

על ההליך

8. כתב האישום הוגש בשנת 2007 וטופל בידי מותב אחר (כב' השופט ח' לי-רן). בהכרעת דין מיום 13.6.12 שנימוקיה פורסמו ביום 22.7.12 זיכה בית המשפט את הנאשם מכל העבירות שיוחסו לו. המאשימה ערערה על החלטה זו, וביום 13.10.13 קיבל בית המשפט המחוזי (כב' השופטים י' נועם, ר' וינוגרד וכל' מוסק) את הערעור וביטל את הכרעת הדין. נקבע כי ההליך יוחזר לבית משפט זה. היות שהמותב הנכבד שטיפל בעבר בתיק פרש בינתיים לגמלאות נקבע גם כי השופט לו יוקצה ההליך יכריע כיצד לנהוג בראיות שגבה קודמו, בהתאם לסעיף 233 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "חסד"פ").

9. ביום 18.11.13, לאחר שהתקבלו עמדות הצדדים ולנוכח הדגש שניתן בפסק הדין שלערעור על הצורך בקביעת ממצאי עובדה ומהימנות, קבעתי כי הראיות תגבינה מחדש, ובתיק יוותרו כתב האישום ותשובות הנאשם לאישום. בהמשך התעכב ההליך, וזאת בין היתר בשל בקשת הסנגור לשחררו מייצוג, שאז מונתה הסנגוריה הציבורית, הדיון נדחה לצורך היערכותה, ולאחר ישיבת הוכחות אחת הודיע הסנגור כי הוא חוזר לייצג (פרוטוקולים מיום 19.1.14 ועד 2.4.14).

בהליך נהלו עשרים ותשע ישיבות, מהן שמונה עשרה ישיבות להוכחות ושתי ישיבות לשמיעת סיכומי הצדדים. ביום 26.7.15 הגישה ההגנה השלמת סיכומים בכתב. ביום 18.8.15 ניתנה הכרעת הדין. ביום 1.9.15 הופנה הנאשם, לבקשת ההגנה, לשירות המבחן. ביום 20.10.15 התקבלה חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות, שמצא את הנאשם כשיר לעבודות שירות. ביום 21.12.15 התקבל תסקיר שירות המבחן. ביום 23.12.15 נשמעו טיעוני הצדדים לעונש וביום 5.1.16 הגישה ההגנה השלמת טיעון בכתב.

תסקיר שירות המבחן וגיליון הרישום הפלילי



10. התסקיר שהתקבל מציג את נסיבותיו האישיות של הנאשם, שהינו גרוש ואב לשלושה בנים בוגרים. לצד פרטי רקע הוצג כי למשיב תעודה לראיית חשבון והוא עסק בתחום זה שנים רבות, עד לפני כשנה. מצבו הנפשי נפגע עקב גירושיו בשנת 2005, וכיום הוא נוטל תרופות נוגדות דיכאון ומצבו מאוזן. קצינת המבחן העריכה שיתכן כי פיטוריו מהמכון והעמדתו לדין ניצבים ברקע המשבר בנישואי הנאשם ומצבו הנפשי. עוד העריכה כי ההליך המשפטי בדגש על החזרתו לערכאה זו עורר בנאשם חרדה ומתח שהובילו להחמרה במצבו הנפשי והפיזי, וצינה שהנאשם סובל מדלקת קיבה. הוזכר ההליך הקודם שנוהל כנגד הנאשם. עוד צוין כי הנאשם מתקשה לקבל אחריות למעשים בהם הורשע, וכי חזר בפני שירות המבחן על תפיסתו אודות העבירות, לפיה פעל בסמכות, לטובת המכון ומבלי לקבל טובת הנאה לעצמו, והועמד לדין בשל סכסוכים עם בכירי המכון. קצינת המבחן העריכה כי הסיכון להישנות עבירות בידי הנאשם הנו נמוך, כאשר בהנמקתה למסקנה זו צינה כי אין מדובר באדם המועד להתנהגות עבריינית וכן את תפיסתו את העבירות כמפורט לעיל. שירות המבחן המליץ לגזור על הנאשם שירות לתועלת הציבור. עוד הוזכרה בקשה של הנאשם לבטל את הרשעתו, אך שירות המבחן לא המליץ לעשות כן.

11. מן הרישום הפלילי של הנאשם (עת/1) עולה כי ביום 19.4.15 נקבע שהנאשם ביצע עבירה של פגיעה בפרטיות, אך בית המשפט נמנע מהרשעתו. פסק הדין לא הוצג לעיוני, אך שני הצדדים הציגו בטיעוניהם כי מדובר בעבירה נוספת שבוצעה בידי הנאשם במהלך עבודתו במכון, עת החדיר תוכנת-ריגול למחשבי אנשי המכון ואסף כך מידע מן המחשבים.

תמצית טיעוני הצדדים לעונש

12. המאשימה הדגישה בטיעוניה את חומרת המעשים והיקפם, את התכנון והתחכום הגלומים בהם ואת מעילת הנאשם באמון אנשי המכון שפגעה בקופתו ובתדמיתו של המכון ובערכים המוגנים בידי העבירות. נטען, תוך הצגת פסיקה, כי יש לקבוע מספר מתחמי עונש הולם: מתחמים הנעים בין שתי שנות מאסר לבין חמש שנים במאסר לאישומים הראשון והשני (יחד) וכן לאישום השלישי, מתחמים הנעים בין 10 חודשי מאסר עד שנתיים במאסר לכל אחד מן האישומים הרביעי והחמישי, ושנת מאסר עד שלוש שנות מאסר לאישום השישי. המאשימה הוסיפה כי מצבו האישי של הנאשם אינו חריג, והסבירה את חלוף הזמן שבין הגשת התלונה לבין הגשת כתב האישום בעיתוי ההגשה והחקירה. המאשימה עתרה לגזור על הנאשם מאסר בפועל, לתקופה שבין "תחתית" המתחם לאמצעו בכל אחד מהמתחמים הנזכרים לעיל, וכן מאסר על תנאי, קנס ופיצוי.

13. ההגנה הקדישה חלק ניכר מטיעוניה לחזרה על טיעונים שהועלו בסיכומיה, הגם שנדחו בהכרעת הדין. בכלל זה נטען כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר הורה על ביטול הכרעת הדין והחזרת ההליך לדיון בבית משפט זה, כי התובעות שטיפלו בהליך ניסו להשפיע על תוצאת המשפט ושמו להן למטרה אישית להביא להרשעת הנאשם, כי מנהלי המכון חטאו בעבירות, פיזרו ומעלו בכספי המכון, כי עורך-הדין שייצג את המכון ניסח את כתב האישום וכי קשר בינו לבין רשם העמותות גרם להעלמת נתונים מרישומי הרשם, כי שני הטיעונים האחרונים מבססים איכפה בררנית, וכי מותב זה לקה בנטיית לב לטובת התביעה ומנע את הבאת רשם העמותות לעדות ואת העדתן של שתי התובעות.

טיעון נוסף החורג מקביעות הכרעת הדין ואשר חזר ונשנה בטיעוני ההגנה לעונש, גורס כי העבירות שביצעה הנאשם הן גניבה "משפטית" אך לא גניבה "ממש". זאת, כך נטען, משום שהנאשם לא נטל את הכספים הנדונים לכיסו, לא לקח כספים שלא הגיעו לו ופעל לטובת המכון. ההגנה טענה כי לפי אמונתו של הנאשם הוא היה רשאי ומוסמך ליטול את הכספים מושא האישום, לא פעל מתוך תאוות בצע או נפש מושחתת ומשך את



הכספים למטרות ששירתו את המכון כגון הזמנת עבודות. במסגרת זו חזרה ההגנה על תזת הנאשם שנדונה ונדחתה בהכרעת הדין לפיה הוא היה סוברני לפעול בכספי המכון ללא כפיפות למנהלי המכון, ועל טענותיה באשר להעדר אחריות בחלק מן האישומים.

ההגנה הוסיפה וטענה לנזק ניכר שנגרם לנאשם כתוצאה מהמשכונת ההליך בדגש על הצורך לחזור ולנהל לאחר פסק דין של בית המשפט המחוזי, ואת ההשפעה המצטברת על הנאשם שנאלץ לעזוב את עבודתו במכון ושמצבו הנפשי, החברתי והמשפחתי התדרדר, לרבות גירושין מרעייתו. הוזכר שבמקביל מתנהלים הליכים אזרחיים המתישים את הנאשם ושהרשעתו תשמש את הצד שכנגד באותם הליכים. נטען כי אין סכנה שהנאשם ישוב על המעשים שכן אפשר שרישיונו יישלל, משום שלא סביר שיגיע שוב לתפקיד בו הוא אחראי על כספי תאגיד, ומשום שמשך השנים שחלפו לא ביצע עבירות נוספות.

בהשלמת טיעון שהגישה בכתב ביום 5.1.16 טענה ההגנה שאין לגזור קנס על הנאשם, משום שהמדינה גרמה לו נזק ממוני בכך שהתעקשה להשמיע את עדיה, וכי אין לחייבו בפיצוי משום שמנהלי המכון לא נפגעו אישית וחטאו במעשים פסולים, משום שהמכון לא נפגע שכן כספי המימון שלו אינם קשורים לכספים שנטל הנאשם ובשל קיומם של הליכים אזרחיים. עוד נטען כי הנאשם אינו עובד, מצוי במצב כלכלי קשה ויתקשה לעמוד בסנקציה כלכלית דבר שעלול לפגוע במצבו הנפשי ובשיקומו. לשיטת ההגנה, מתחם העונש ההולם נע בין "אפס" כלשונה לבין מספר חודשי מאסר בעבודות שירות.

יצוין כי הן בהזדמנות זו והן בישיבת הטיעונים לעונש לא הוצגו מסמכים או ראיות אחרות לתמיכה בטענות אודות מצבו הרפואי, הנפשי והכלכלי של הנאשם.

דין

מתחם העונש ההולם

14. המונח "אירוע", שלא הוגדר בחוק, פורש בפסיקת בית המשפט העליון בהתמקד במבחן שבמהות. זה בוחן, מקום בו בוצע מספר עבירות, האם קיים "קשר ענייני הדוק" ביניהן. במסגרת זו נפסק, כי הגם שברגיל "מצא קשר הדוק בין עבירות הסמוכות בזמן, הרי שאף אם העבירות בוצעו לאורך תקופה וגם אם העברין יכול היה לחדול מן הביצוע לאחר השלמת כל אחת מן העבירות, עשוי להימצא קשר הדוק ביניהן:

"להשקפתי התיבה 'אירוע אחד' רחבה דיה כדי לכלול גם פעולות עברייניות שבוצעו על פני רצף זמן; כלל מעשים שונים; ביחס לקורבנות שונים; ובמקומות שונים. הכל - כל עוד הם מהווים מסכת עבריינית אחת" (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פס' 2 לפסק דינו של כב' השופט פוגלמן (29.10.14). כל פסקי הדין הנזכרים בגזר הדין פורסמו ב"נבו").

ראו גם שם, פס' 5 ו-6 לפסק דינה של כב' השופטת ברק-ארז וכן ע"פ 5643/14 עיסא נ' מדינת ישראל (23.6.15); ע"פ 4748/14 זילחה נ' מדינת ישראל (30.11.15); ע"פ 2550/14 חמדיה נ' מדינת ישראל (13.10.15).

15. העבירות שביצע הנאשם, הגם שנפרסו לאורך השנים 2003-2005 ובוצעו בדרכים שונות, נושאות מהות אחת: הנאשם ניצל את תפקידו כסמנכ"ל במכון בדגש על הגישה לכספי המכון ולהנהלת החשבונות, כדי ליטול לעצמו מכספי המכון, ולהוסיף ולהסוות את מעשיו בתחבולות וברישומים כוזבים. בין אם מדובר בהעברת כספי המכון לחשבון בו שלט ("חשבון שילה") ונטילתם לעצמו; במשיכות ישירות מחשבונות המכון בארץ ובחו"ל באמצעות כרטיסי אשראי או בהוראה לבנק; בהוספת ימי חופשה למאזנו ואז פדיונם; בשימוש עמוד 5



בכספי המכון לתשלום לעורכי דינו; או בנטילה לכיסו של תמורתו של רכב ה"סוואנה" שנמכר - כל אלה דרכי ערמה בהם גזל הנאשם מכספי המכון תוך-כדי עבודתו במקום. על רקע זה, ומבלי לבטל את משקלם של ממד הזמן, ריבוי העבירות ודרכי ביצוען, הרי שמדובר ב"אירוע" אחד. בהתאם יקבע מתחם עונש אחד שיבטא את מכלול העשייה העבריינית.

16. קביעת מתחם העונש נעשית לאורו של עקרון ההלימה, המבקש להתאים בין סוג ומידת העונש לבין חומרת המעשים ומידת האשם שנלווית להם (סעיף 40ב לחוק העונשין). במקרה דנן מדובר בשיקולים בעלי עצמה ניכרת. הנאשם חטא במעשים חמורים, של מעילה באמון אשר ניתן לו בידי המכון שהעסיקו בתפקיד בכיר. מעדויות מנהלי המכון ובכיריו בבית המשפט עלה כי אלה העריכו את הנאשם, קידמוהו עד לתפקיד סמנכ"ל וסמכו עליו בנושאי הכספים והתפעול במידה כה רבה עד שמיעטו לבקר את עבודתו או להתערב בה. מי ששימש כסמנכ"ל המכון, מר ישי העצני, לא הסתיר בעדותו את ההפתעה והאכזבה שחש עם גילוי המעילה שביצע הנאשם: "אני סמנכ"ל עליו והוא רימה אותי... הוא היה יד ימיני" (פ/1715 6.11.14). בכירים אחרים, מר חזוני וכן מר פוליסר ששימש כנשיא המכון, הם אנשי מחקר והגות שלהתרשמותי העדיפו להתמקד בתחומים המעניינים אותם ולהפקיד את הפן הטכני והכספי בידי הנאשם. זה ניצל את מרחב הפעולה והאמון שניתנו בו, לצורך נטילת כספים לעצמו.

כך פעל הנאשם לאורך תקופה של מספר שנים, כשהוא נוקט בדרכי ערמה שונות להסוואת המעשים: שימוש בחשבונותיו של מר שילה בישראל ובחו"ל, משיכות מזומנים מחשבונות בנק בארצות הברית ובירושלים באמצעות כספומט ומן הדלפק, "ניפוח" יתרת ימי החופשה ופדיונם, תשלום לעורכי דין ונטילת מזומנים, וגרימה לרישומים כוזבים. דרכים אלה השיגו את מטרתן, שכן מעשיו לא התגלו אלא בחלוף זמן ולאחר בדיקה מקצועית שבוצעה בהזמנת המכון.

17. במסגרת זו בולטת בחירתו של הנאשם לבצע חלק מן העבירות באמצעות "חשבון הסנטר": חשבון של אחד מתאגידי המכון שהתנהל בארצות הברית, רחוק ממשרדי המכון שבישראל ומעניי מנהליו. הנאשם ניצל את גישתו לחשבון זה ואת הרשאת החתימה בחשבון שניתנה לו מתוקף תפקידו, כדי ליטול לעצמו כספים. לצד הנטילות הישירות מחשבון הסנטר, השתמש בו הנאשם גם כדי להסתיר את גניבת כספי רכב ה"סוואנה" על ידו. זאת, באמצעות העברה כספית מחשבון הסנטר לחשבון בישראל של סכום מקביל לזה שנטל לעצמו. אלמנט נוסף ששימש את הנאשם בתחבולותיו נגע לניצול העובדה שמנהלת החשבונות של המכון, גב' אדסט, סרה למרותו וכפי שנקבע בהכרעת הדין גם מיעטה לשאול שאלות אודות ההוראות שניתנו לה. הנאשם השתמש בכך כדי להורות למנהלת החשבונות לבצע בהנהלת החשבונות רישומים חסרי בסיס, ששימשו אותו להסוואת הגניבות.

18. עוד מודגשת חומרת המעשים בהיקף הגניבה. זו מצטברת לסכום העולה על 233 אלף דולרים, בנוסף לסכום שקלי העולה על 111 אלף ₪. בין בערכי הדולר הנוכחיים, ועוד למעלה מכך בערכי הדולר של השנים 2003-2005, מדובר בסכום כולל ניכר, ששווי עולה על מיליון שקלים חדשים.

19. משנה-חומרה מצוי בכך שהנאשם הגביר את מאמציו ליטול מקופת המכון בעיתיו בו, בשל חשד אחר, הוחלט לפטרו. ביום 30.10.15, בניסיון להסדיר את פרישתו ותוך הכרה בזכויותיו הכספיות, חתמו מנהלי המכון עם הנאשם הסכם (ת/6). בין היתר התירו לו, במסגרת ההסכם, להמשיך ולעבוד תקופת ביניים קצרה עד לסיום העסקתו. הנאשם ניצל זאת כאשר כבר למחרת היום (31.10.15) ולאורך תקופת הביניים העצים את תדירות הגניבות, במשיכות בתדירות גבוהה מכספי המכון, לעיתים יום יומית ולעיתים אף מספר משיכות ביום, וכן בביצוע המשיכה הדולרית הנזכרת באישום החמישי (לפירוט ראו פס' 171 ו-220 להכרעת הדין).



20. המדובר אפוא במעילה נרחבת של הנאשם, בדרכי ערמה, בכספי המכון בו הועסק. יש בה משום פגיעה ניכרת בערכים עליהם מבקשות העבירות הרלבנטיות לגונן.

לצד הנזק הניכר לקניין בשים לב לסכומים שנגנבו, ולפסול שבנטילת רכושו של אחר ללא רשותו, הכיר המחוקק במעמדו הייחודי של נושא משרה בתאגיד, הנהנה מאמון מוגבר ומסמכויות רחבות, ובצורך לבטא את הפגם הייחודי שבמעילתו של אדם זה ברכוש התאגיד. אינדיקציה לחשיבותו של ערך מוגן זה ניתן למצוא בקביעת המחוקק כי הענישה המרבית בגין גניבה על-ידי מנהל תעמוד על שבע שנות מאסר (במקביל, למשל, לגניבה שמבצע עובד ציבור) וזאת בהשוואה לגניבה "רגילה" שעונשה מאסר לשלוש שנים (סעיף 384 לחוק העונשין). במקביל, העבירה של רישום כוזב במסמכי התאגיד מבקשת להבטיח את דיוק הרישומים כביטוי אמת של פעילות התאגיד ועובדיו ובנוסף, בדומה לעבירה של קבלת דבר במרמה, להתמודד עם מעשי תרמית ונוכלות המונעים בין היתר מרווח אישי. מכלול זה של ערכים נפגע, פגיעה של ממש, מקום בו נגזלו כספים בהיקף ניכר, בידי מנהל בתפקיד בכיר שלאורך תקופה רימה את הממונים עליו וסילף רישומים ועובדות כדי להעשיר עצמו על חשבון מעסיקו.

21. יש לציין כי המעשים לא בוצעו מתוך מצוקה. הנאשם נשא בתפקיד של סמנכ"ל כספים ותפעול, והשתכר משכורת הולמת (ראו תלוש השכר נ/15 המתעד שכר "ברוטו" של למעלה מ-27 אלף ₪ לחודש; דברי הנאשם בהודעתו ת/32 עמ' 3 ש' 51 לפיהם אושר לו שכר שנתי של 150 אלף דולרים, קיבל 80-90 אלף דולרים לשנה ואת היתר צבר כהפרשים; ומיקומו כאחד ממקבלי השכר הגבוה בעמותה ברשימות לשנים 2003-2005 שהוגשו כחלק מנ/6). לא נטען או בוסס כי בתקופה הרלבנטית הנאשם חווה מחסור מיוחד. הדבר צובע את המעשים הנדונים כאן בצבעי אמת, כביטוי של תאוות בצע. איני יכול לקבל את ניסיונה של ההגנה לעמדם מסקנה זו בטיעון לפיו דובר בגניבה "משפטית" אך לא "ממשית" שכן הנאשם הוציא את הכספים למטרות המכון, וסבר שנטילתם בגדר סמכויותיו משום שהיה סוברני לפעול בכספי המכון. תזות אלה נדחו בהכרעת הדין, ואין לי אלא להפנות לקביעותיה. חלקן אף סותר את התשובה לאישום, בה אישרה ההגנה שהנאשם נטל לעצמו את רוב הכספים.

22. הענישה הנוהגת במקרים דומים היא מגוונת. בפתח הסקירה אציין, כי נוכח מגוון העבירות הרלבנטיות לעשייה פלילית ממין זה קיים שוני בסעיפי העבירה שיוחסו לנאשמים בפסקי דין שונים, ויש שמקרים דומים טופלו באמצעות עבירות מקבילות כגון גניבה בידי מורשה או עובד, עבירות מרמה וזיוף. הסקירה עוסקת לכן בתרחיש העובדתי של נושא משרה, המנצל את תפקידו לגניבת כספים. היא מעלה, כי הפסיקה הדנה במקרים דומים מתמקדת בעונשי מאסר לתקופה הנעה בין מספר חודשים ועד לשלוש שנים. בין השיקולים הדומיננטיים המשפיעים על מידת העונש ניתן לציין את טיב התפקיד ובכירותו, היקפה הכספי של המעילה, והשאלה האם המועל השיב את הסכום שגזל. נוכח המניע הכספי לביצוע העבירות והנזק לקורבן מקובל גם לגזור קנס או פיצוי משמעותיים, שלעיתים מתקרבים לסכום המעילה, וכן מאסר מותנה.

עיקר הפסיקה עוסק בעונשי מאסר בפועל. כדוגמאות אציין את עניינה של מנהלת חשבונות במועצה מקומית שגנבה כ-430 אלף ₪ מכספי המועצה באמצעות זיוף טפסים, הורשעה בהסדר טיעון ונדונה, לאחר שהשיבה 185 אלף ₪ למועצה, ל-7 חודשי מאסר ופיצוי בסך של כ-250 אלף ₪ (ע"פ 3541/11 **מדינת ישראל נ' פריג** (18.9.11)). דוגמאות נוספות כוללות מנהל חשבונות בסוכנות שגנב לאורך שנים מזומנים בסכום כולל של כ-920 אלף ₪ וביצע רישומים כוזבים להסוואת מעשיו, ונדון ל-3 שנות מאסר, קנס של 30,000 ₪, פיצוי בסך 150,000 ₪ ומאסר על תנאי (ע"פ 9107/09 **מור נ' מדינת ישראל** (20.9.10)); מנהלת כספים ובקרה בסניף הביטוח הלאומי שגנבה כ-360 אלף ₪ ונדונה לשתי שנות מאסר ומאסר על תנאי (רע"פ 8360/11 **שפיגלר נ'**



מדינת ישראל (14.11.11); מנהל מכון למזון לבעלי חיים שמשך כ-3 שנים גנב כספים שהתקבלו מלקוחות בסך כולל של כ-278 אלף ₪, ונדון ל-10 חודשי מאסר, פיצוי של 300 אלף ₪, קנס ומאסר על תנאי (ע"פ (ת"א-יפו) 72221/06 **עצמון נ' מדינת ישראל** (21.10.07)); מנהל בכיר בחברה שגנב עשרות אלפי שקלים באמצעות זיוף תלושי שכר ונדון ל-20 חודשי מאסר, מאסר על תנאי וקנס בסך 30,000 ₪ (רע"פ 3746/13 **אורן נ' מדינת ישראל** (26.6.13)); גובה בחברת אחזקה שדיווח בחסר על סכומים שגבה וכך נטל כ-75 אלף ₪, ואשר נדון ל-8 חודשי מאסר, פיצוי בגובה הגניבה, קנס, מאסר על תנאי והתחייבות (רע"פ 1960/15 **ברוקס נ' מדינת ישראל** (24.3.15)); מפקד בשירותי הכבאות שביצע רכישות של סחורות ושירותים מכספי מעסיקו ונדון ל-15 חודשי מאסר, מאסר מותנה וקנס של 50 אלף ₪ (ע"פ 4985/13 **חבר נ' מדינת ישראל** (20.8.14)); עובדת משק בית שגנבה פנקסי שיקים באמצעותם רכשה מוצרים בכ-105 אלף ₪ ונדונה ל-8 חודשי מאסר, פיצוי בסך 40,000 ₪ ומאסר מותנה (רע"פ 5540/15 **גאוי נ' מדינת ישראל** (24.8.15)); עובד קופת החולים שבמסווה של החזרים ללקוחות גנב עשרות אלפי שקלים ונדון ל-8 חודשי מאסר, פיצוי בסך 30,000 ₪ וקנס בסך 7,500 ₪ (רע"פ 8549/12 **עקל נ' מדינת ישראל** (18.12.12)); אחראי בחברת כוח אדם שגנב באמצעות דיווחים פיקטיביים סכום של כ-637 אלף ₪, הודה והחזיר את הסכום וכן חוב מס ונדון ל-15 חודשי מאסר, מאסר על תנאי וקנס של 100,000 ₪ (רע"פ 2638/13 **עובדיה נ' מדינת ישראל** (28.4.13)); או נהג ושליח במשרד עורכי-דין שלאורך תקופה זייף הוראות לבנק באמצעותן גנב כ-580 אלף ₪ ונדון ל-30 חודשי מאסר, קנס של 10,000 ₪ ומאסר על תנאי (רע"פ 3642/06 **כהנים נ' מדינת ישראל** (9.5.06)). לדוגמאות נוספות ראו ע"פ 3587/12 **דדון נ' מדינת ישראל** (20.3.13); ת.פ. (מחוזי חיפה) 7162/08 **מדינת ישראל נ' סיני** (14.4.10); עפ"ג (מרכז) 1247-09-14 **משומר נ' מדינת ישראל** (11.11.14); ת.פ. (ת"א) 4315/02 **מדינת ישראל נ' רגב** (27.2.03).

לצד פסקי דין אלה, קיימים גם מקרים בהם אפשר בית המשפט לרצות את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות. כך בעניינו של בכיר באגף המכס בטבריה שגנב כ-32,000 ₪, ולאחר שהודה, השיב את הכספים ועבר הליך שיקום נדון ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, מאסר על תנאי וקנס (ת.פ. (מחוזי נצרת) 1012/07 **מדינת ישראל נ' מאיר** (28.10.08)). עונש דומה נגזר על מנהלת חשבונות שגנבה כ-115,000 ש"ח באמצעות זיוף שיקים של המעסיק (רע"פ 2390/07 **בנליצ'י נ' מדינת ישראל** (20.2.08)). ראו גם ת.פ. (ת"א) 19106-09-09 **מדינת ישראל נ' צוברי** (5.9.10); ת.פ. (פ"ת) 3412/08 **מדינת ישראל נ' לאופנס** (12.10.09); ת.פ. (ת"א) 58135-11-12 **מדינת ישראל נ' ברד** (14.7.14).

23. אשר לענישה הממונית, החוק מורה להתחשב בקביעת גובה הקנס גם במצבו הכלכלי של הנאשם (סעיף 40 לחוק העונשין). ההגנה טענה, כאמור, למצב כלכלי קשה, אך לא תמכה את טיעוניה בראיות. אף תסקיר שירות המבחן אינו כולל אמירה מעין זו. למרות זאת מצאתי להתחשב בטיעון האמור במידת-מה, בשים לב לאמור בתסקיר לפיו הנאשם אינו עובד מזה כשנה. מנגד, ונוכח טיב העבירות ונסיבות הביצוע בדגש על בצע הכסף הניצב בבסיסן, סבורני כי ראוי לכלול בעונש ההולם גם קנס ניכר ופיצוי משמעותי למכון ממנו נגזלו הכספים. אשר לפיצוי יש להוסיף כי אין הוראה מקבילה בחוק לעניין התחשבות בקושי פיננסי, והפסיקה לעניין זה מורה כי בשל אופיו האזרחי של פיצוי לקורבן היקפו לא ייגזר מן היכולת הכלכלית של הנאשם (ע"פ 3116/13 **קבלאן נ' מדינת ישראל**, פס' 15 (15.10.13); ע"פ 5761/05 **מג'דלאווי נ' מדינת ישראל** (24.7.06)).

24. במכלול השיקולים אני קובע כי מתחם העונש ההולם לעבירות מושא הליך זה, בנסיבות ביצוען, כולל עונש מאסר לתקופה הנעה בין שישה חודשים, לריצוי בפועל או בעבודות שירות, לבין 30 חודשי מאסר. זאת,



בצירוף פיצוי למכון בסכום הנע בין 200 אלף ל-400 אלף ₪ וקנס בסכום הנע בין 30 אלף ל-50 אלף ₪.

קביעת העונש בתוך המתחם

25. לאחר בחינה, ונוכח המשקל המשמעותי אותו אני מוצא לייחס לשיקולים לקולה בדגש על השיקול שעניינו בתהפוכות שעבר הליך זה והשלכותיהן על הנאשם, אני מוצא למקם את עונש המאסר על הרף הנמוך של המתחם. זאת, בדגש על הימנעות משליחת הנאשם למאסר בפועל.

26. אני ער לכך שתוצאה זו אינה שגרתית, בהתייחס למעשים בביצועם הורשע הנאשם. היקפי הגניבות הכספיות, דרכי ביצוען, בכירות תפקידו של הנאשם במכון המדגישה את אלמנט המעילה באמון, והעובדה שהסכום הנכבד אותו גזל הנאשם מקופת המכון לא הושב לבעליו ולא הובעה חרטה בגין נטילתו מציבים, בהשוואה למקרים דומים שנסקרו לעיל, את המקרה דנן ברף חומרה משמעותי. ראינו כי במקרים חמורים פחות, של גניבת סכומים נמוכים יותר וגם בעניינם של נאשמים שמילאו תפקידים זוטרים והודו, נטלו אחריות, יעלו את ההליך ולעיתים אף השיבו את הכספים שנטלו או את חלקם, נוטים בתי המשפט לחייב בעונשי מאסר בפועל. על אחת כמה וכמה בעניינו של הנאשם.

27. משקל נוסף לחומרה יש לייחס להליך הנוסף במסגרתו נקבע כי הנאשם, בתקופת עבודתו במכון, ביצע עבירה של "השתלת" תכנת ריגול במחשבי עובדי המכון. הגם שבית המשפט נמנע מהרשעתו באותו הליך, העבירה שביצע משווה משנה-חומרה לפעילותו של הנאשם במסגרת עבודתו במכון. היא מראה כי לצד נטילת הכספים הבלתי-מורשית שלוותה במעשי הסתרה והונאה, בהם עוסק הליך זה, הוסיף הנאשם ונקט בתחבולות תוך פגיעה בפרטיותם של עמיתיו לעבודה. יש בה להסביר כיצד הציג בפני בכירי המכון, עת העידו בהליך הנוכחי ולפליאתם הרבה, תכתובות דוא"ל ביניהם שלא הייתה אמורה להיות לו גישה אליהן (נ/24-26). אוסיף ואפנה לאמירתו של הנאשם, בחקירתו ת/32 ש' 41-33 לפיה ניסה באמצעים שתוארו שם לגרום להחלפת הדירקטורים במכון "רציתי לזרוק את המנכ"ל ישי העצני" (לפירוט נוסף ראו עמ' 91 להכרעת הדין). כל אלה משתלבים לכדי תמונה הרחוקה מזו של סמנכ"ל מסור המצדיק את האמון הרב שניתן בו.

28. במצב הדברים הרגיל ובשים לב לענישה הנוהגת במקרים דומים היה מקום, אפוא, לגזור לנאשם בגין העבירות מושא הליך זה מאסר מאחורי סורג ובריח, לתקופה ממשית. אלא, שבמקרה דנן קיים שיקול הפועל לקולה, משקלו ניכר ועניינו בהימשכות ההליכים והשתלשלותם.

29. לשיקול זה שני נדבכים. הראשון שבהם עוסק בחלופי הזמן. העבירות בוצעו בשנים 2003-2005, וכתב האישום הוגש בשנת 2007. מאז ועד היום חלף פרק זמן ניכר. להיותו של אדם בסטטוס של נאשם בפלילים משך תקופה כה ממושכת יש מחירים עצמאיים ומשמעותיים במישור האישי, הרגשי והממוני, שאך הוגן לזקפם לזכותו בעת גזירת העונש. "כבר נפסק לא אחת כי יש מקום להתחשבות בחלופי הזמן ובהתארכות ההליכים עת בא בית המשפט לשקול את העונש שראוי כי יושת על נאשם, וזאת כל עוד לא צעדיו של הנאשם עצמו הם שגרמו לעיכובים בניהול ההליך המשפטי בעניינו." (ע"פ 5822/08 טרייטל נ' מדינת ישראל (12.3.09)). ראו גם ע"פ 2103/07 הורוביץ נ' מדינת ישראל, בפס' 334 (31.12.08); רע"פ 8009/10 זכאי נ' מדינת ישראל (13.1.11).

בפסקי דין אלה הוסיף בית המשפט העליון וקבע, כי רק במקרים חריגים תוביל הימשכות ההליכים להימנעות ממאסר בפועל, מקום בו מעשה העבירה מצדיק עונש זה. אני סבור כי המקרה שלפני הינו אחד מאותם מקרים חריגים. בכך מגיע אני לנדבך השני: לעצם התקופה בה נמשכו ההליכים נוספו ההתפתחויות שאירעו במהלך



ההליך. כוונתי לזיכוי של הנאשם בהכרעת דין שניתנה במחצית 2012, ביטולה של הכרעה זו בהליך הערעור וזאת באוקטובר 2013, המשך ההליכים בפני וניהולו של הליך הוכחות בסופו הורשע הנאשם ברוב העבירות שיוחסו לו.

ההגנה טענה כי מדובר ב"עינוי דין". איני סבור שהמינוח מדויק, היות ש"עינוי הדין" עוסק דרך כלל במקרים בהם הימשכות ההליכים נובעת מפגם בניהולם, כגון המתנה ממושכת למתן הכרעת הדין. כאשר ההימשכות היא תוצר של טיב העבירות וההליך, לא מדובר בהכרח ב"עינוי דין" (ע"פ 125/74 **מירום חברה למסחר בינ"ל ואח' נ' מדינת ישראל** (11.9.75); עניין **הורוביץ** הנ"ל). ועם זאת המהות הרעיונית דומה, ועוסקת בלחץ ובחשש המתמידים בהם נתון מי שמואשם בפלילים ובהשפעתם על חייו ואפשרותו להשתקם (עניין **הורוביץ** הנ"ל, פס' 334).

הנאשם במקרה דנן נדרש לא רק לנהל הליך ממושך, אלא אף לעמוד בתהפוכות שהעצימו את המחירים אותם גבה ממנו ניהול ההליך. אין להקל ראש במצבו של מי שלאחר חמש שנים מהגשת כתב האישום זוכה, אך בחלוף תקופה ומשיזכור בוטל נדרש לחזור ולהתגונן בפני האישומים כנגדו עד להרשעתו. לדידי, ומבלי לגרוע מחומרת המעשים בהם הורשע, שליחתו של הנאשם למאסר בפועל בנסיבות אלה עלולה להגדיש את הסאה יתר על המידה.

30. קביעתי זו נותרת בעינה למרות שחלק לא מבוטל מהימשכות ההליך, בנוגע לתקופה בה נוהל בפניי, נבע מן האופן בו בחרה ההגנה לנהלו. לא דובר בניהול יעיל. נתח נכבד מן הישיבות הרבות "הוקדש" לעימותים בין ב"כ הנאשם לבין עדים, הצד שכנגד או בית המשפט. אשר לסגנון בו נעשו הדברים אפנה להחלטתו של בית המשפט המחוזי בע"א 53310-11-14 (פסק דין מיום 2.3.15). ההגנה חזרה והפריעה לחקירה הראשית של העדים תוך הארכתן, והקדישה שעות של חקירה נגדית לעיסוק חוזר ונשנה בסוגיות שבשוליים ובראשן טענות ל"מעשים פסולים" של עדי התביעה והפרקליטות שטיפלו בהליך. טענות, שכפי שנקבע לוקות בהפרזה ואינן דומות למעשי הנאשם (עמ' 105-117 להכרעת הדין). כתוצאה, נפרשה שמיעתן של תשע עדויות (שמונה עדי תביעה והנאשם) על פני שמונה עשרה ימי הוכחות שלמים, וישיבות נוספות ירדו לטמיון. להמחשה, אפנה לישיבת 19.1.14 שנועדה לשמיעתו של העד דן פוליסר. בפועל, הצליח העד רק להציג את עצמו (בעמ' 1025). למעלה מ-110 עמודי הפרוטוקול של אותה ישיבה מתעדים הכרזות, השגות ובקשות שונות, שמנעו את שמיעת העדות. חודשים נוספים מן ההליך ירדו לטמיון בשל התפניות בשאלת ייצוגו של הנאשם כמתואר לעיל בפס' 9 לגזר הדין.

התנהלות זו גורעת במידת מה ממשקלה של הימשכות ההליכים. למרות זאת, סבור אני כי התמונה הרחבה, של הליך שהתנהל לאורך שנים מספר בפני מותבים שונים וכלל זיכוי שבוטל וחידוש המשפט עד להרשעה, מחייבות מתן משקל של ממש לקולה.

31. משקל נוסף יינתן לנסיבותיו האישיות של הנאשם, כפי שפורטו לעיל. עשר השנים האחרונות לא היו קלות לנאשם וכללו אף משבר משפחתי והתדרדרות במצב בריאותו. קיים קושי לעמוד על מידת הפגיעה או לסווגה כחריגה, משלא הוצג בפני מסמכים רפואיים. עם זאת, בתסקיר שירות המבחן צוין כי גירושיו של הנאשם וייתכן שגם ההליך הפלילי הובילו לירידה במצבו הנפשי הגם שכיום מצבו מאוזן והוא נוטל תרופות, וכי הוצג בפני שירות המבחן מסמך לפיו מצבי לחץ ומתח פוגעים בבריאותו של הנאשם לרבות דלקת ממנה הוא סובל. שירות המבחן העריך, והדבר מקובל עלי, כי הימשכות ההליך והצורך לשוב ולהתגונן בפני ההאשמות נגדו הניבו מתח ומועקה שגבו מן הנאשם מחירים גם במישור הבריאותי. בסוף התסקיר נרשם עוד כי מצבו הנפשי והבריאותי של הנאשם אינם יציבים.



32. השיקולים לקולה מביאים אותי למקם, מבחינת עונש המאסר, את עונשו של הנאשם על הרף הנמוך של המתחם, ולאפשר לו לרצות מאסר בעבודות שירות. אני דוחה את בקשת ההגנה להוסיף ולחרוג מן המתחם, משיקולי שיקום, ואת המלצת שירות המבחן במישור זה. מבלי להקל ראש במצבו של הנאשם, הרי שבעצם ההחלטה להימנע משליחתו למאסר יש משום התחשבות ניכרת במצב זה. הקלה נוספת תחטא למטרות הגמול, ההוקעה וההרתעה ואינה מוצדקת בנסיבות העניין.

33. עוד איני מוצא עילה להקלה בטענות ההגנה שעסקו בתובעות, במנהלי המכון ובעורך דינו, בבית המשפט המחוזי או במותב זה. טענות אלה נבדקו ונשללו כמפורט בחלק הרביעי להכרעת הדין, ואין בהן בסיס להקלה בעונש מטעמי אכיפה בררנית או מטעמים אחרים.

34. אשר לגובה הקנס, במישור זה אוסיף ואתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם כמפורט לעיל, בכפוף לדברים שצוינו בפסקה 23 לגזר הדין. באמדם גובה הפיצוי אתחשב בכך שמתנהלים הליכים אזרחיים בין הנאשם לבין המכון. ועם זאת, על העונש לשקף את ההיקף הכספי המשמעותי של העבירות ואת המניע שבבסיסן, שעיקרו בהעשרת כיסיו של הנאשם. יש למנוע מצב בו יצא חוטא נשכר ואילו הנפגע, שמקופתו נגזלו למעלה ממיליון שקלים, לא יפוצה. הדבר אינו מאפשר להימנע מסנקציות כספיות או לאמץ סנקציות סמליות, כעתירת ההגנה.

עוד אזכיר, לעניין זה, כי לאורך ההליך טען הנאשם שהוא מחזיק בכספים אותם נטל מן המכון, בהמתנה להכרעת בית המשפט ונכון להשיבם אם כך יפסק (ראו למשל תשובתו לאישום, שנסקרה בפס' 19 ו-20 להכרעת הדין). הדבר מוסיף ומחליש את האפשרות לקבל, כיום, את הטענה לפיה לא יוכל לעמוד בסנקציות האמורות.

35. אשר לענישה הצופה פני עתיד, אני מתקשה לקבל את הערכת ההגנה לפיה לא קיים כל סיכון למעורבות נוספת במעשים דומים. הנאשם הינו רואה חשבון, שלפי האמור בתסקיר עבד במקצועו עד לפני כשנה ולא נמסר כי רישיונו נשלל. אפשר, אפוא, כי ישוב וימצא עצמו עוסק בכספיהם של אחרים. ועם זאת, היות שהנאשם לא חטא בעבירות נוספות משך הזמן הניכר שחלף מאז בוצעו העבירות מושא הליך זה, ונוכח יתר רכיבי הענישה שסביר כי יותירו חותם הרתעתי על הנאשם, ניתן לאמוד את הסיכון האמור כנמוך. על רקע זה אני סבור כי ניתן להסתפק במאסר מותנה שהיקפו מדוד.

36. אני גוזר לנאשם את העונשים הבאים:

א. שישה חודשי מאסר. עונש זה ירוצה בעבודות שירות בהתאם לחוות דעתו של הממונה על עבודות השירות מיום 20.10.15. היות שמועד תחילת ריצוי העונש שנקבע שם חלף, **המזכירות תעביר את גזר הדין לממונה על עבודות השירות שיציג בפני בית המשפט מועד חדש** וזאת עד ליום 28.1.16. על הנאשם להתעדכן אצל עורך דינו במועד החדש ולהתייצב בו לריצוי העונש.

ב. שלושה חודשי מאסר, אותם ירצה הנאשם אם ישוב ויעבור בתוך שלוש שנים מהיום עבירה של קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק העונשין, עבירת גניבה מבין העבירות המנויות בסימן א' לפרק י"א לחוק העונשין, או עבירה של רישום כוזב במסמכי תאגיד לפי סעיף 423 לחוק העונשין.

ג. קנס בסך 30,000 ₪, או 130 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 1.9.16: מועד שנקבע בין היתר בשם לב לתקופת המאסר.

ד. פיצוי בסך 220,000 ₪, שישולם למכון "מרכז שלם" עד ליום 1.9.16. התשלום יבוצע באמצעות הפקדת

הסכום במזכירות בית המשפט, שתעבירו למכון. **על המאשימה** להמציא לתיק בית המשפט עד ליום 28.1.16 את פרטי המכון לצורך התשלום.

ערעור בזכות לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

ניתן היום, ט' שבט תשע"ו, 19 ינואר 2016, במעמד הצדדים.